

Klimaatpaus Ed Nijpels mag nu doen of hij democraat is

Posted on 6 februari 2021 by Syp Wynia

Het kabinet-Rutte is in ijltempo bezig 'burgers te betrekken' bij het impopulaire klimaatbeleid. Er is zelfs een commissie ingesteld die nog voor de verkiezingen moet adviseren! Dat is opvallend, want burgers speelden tot dusver geen enkele rol bij dat klimaatbeleid: niet als kiezer, niet als buurtbewoner niet als consument. Wel dienden de burgers op te draaien voor de kosten en voor de overlast. De plotselinge democratie rond het klimaat wekt dan ook wantrouwen. Dat blijkt terecht.

Ed Nijpels (VVD) is geen groot democraat, in ieder geval niet in zijn hoedanigheid van voorzitter van het Energieakkoord (2013-heden) en het Klimaatakkoord (2017-heden). Bij herhaling heeft Nijpels zich laten ontvallen dat het klimaat te belangrijk is om aan de democratie (de burgers) over te laten. En het parlement (de Tweede Kamer, vooral) die heeft in de ogen van Nijpels in de eerste plaats tot taak om de kosten te verdelen van de akkoorden die hij sluit met lobbyisten en activisten.

Het was dan ook opvallend, dat uitgerekend klimaatpaus Ed Nijpels zich vorig jaar zomer plotseling als *klimaatdemocraat* ontpopte. Hij pleitte in een open brief voor

'burgerpanels' die voor het 'draagvlak' zouden moeten zorgen dat zijn 'klimaattafels' kennelijk niet hadden weten te leveren. Dat laatste was geen verrassing.

De akkoorden sluiten parlement en burgers buiten

De kabinetten-Rutte hebben er een handje van om 'akkoorden' te sluiten met bedrijven, activisten, branches en belangengroepen en denken dan dat ze zodoende ook draagvlak bij burgers krijgen. Niets is minder waar. Burgers hebben vaak andere belangen dan bedrijven en belangengroepen. Sterker: burgers moeten doorgaans opdraaien voor de voldongen feiten die in de achterkamers zijn overeengekomen.

Over het klimaatbeleid van RutteDrie, zoals uitgewerkt in de achterkamers van Nijpels, was de burgers nooit iets gevraagd. Ten tijde van de verkiezingen van vier jaar geleden was blijkens onderzoek van het Sociaal en Cultureel Planbureau bij het publiek nauwelijks belangstelling voor zulke zaken als klimaat en duurzaamheid. De campagnes gingen er niet over, de verkiezingsdebatten evenmin.

Zo werd Nederland klimaatkoploper

Maar toen VVD, CDA, D66 en ChristenUnie na zeven maanden uit de formatiekamers kwamen, bleek Nederland plotseling klimaatkoploper van Europa en Europa klimaatkoploper van de wereld te moeten worden. Nederland moest – als enige land ter wereld – pijlsnel van het gas af, te beginnen de woningen.

Shell en andere bedrijven zouden miljarden krijgen om hun CO2 goeddeels voor rekening van de burger onder de zeebodem te stoppen. Een groot deel van de Nederlandse Noordzee zou vol met windmolens komen, een provincie als Utrecht vol met zonneweides. En de meeste 'duurzame' energie zou ook de komende tijd komen van het verstoken van 'biomassa' – gesubsidieerde houtstook, dus.

Terwijl de klimaatpretenties van RutteDrie en van veel politieke partijen verder toenemen, is het vertrouwen van het publiek in het klimaatbeleid gestaag aan het zakken. Nederland wil best iets voor het klimaat doen, maar wil er niet voor betalen en er ook verder geen last van hebben. Daar denken het kabinet en klimaatafgezant Nijpels helemaal anders over.

Maar de burgers willen er niet voor opdraaien

Het kabinet, de regeringspartijen en de linkse partijen die het kabinetsbeleid steeds steunen – zo niet: dicteren – hebben dus een groot probleem. Burgers willen geen biomassacentrales waarin bossen worden opgestookt, ze willen geen peperduur, opgedrongen gasverbod, ze willen geen duizenden euro's betalen voor klimaatbeleid waarvan het nut vaak twijfelachtig is.

Vandaar de plotselinge ommekeer van Ed Nijpels, van klimaatdictator naar klimaatdemocraat. Althans: Nijpels wil 'panels' waarin burgers mogen meepraten over wat al besloten is in zijn Klimaatakkoord. Zoals er aan de tafels van Nijpels geen tegenstanders van windmolens mochten aanschuiven, zo hebben zijn 'panels' in de eerste plaats tot doel om het draagvlak te verschaffen voor het plaatsen van windmolens en zonneweiden en wat dies meer zij.

Nu kwam het pleidooi van Nijpels afgelopen zomer niet uit de lucht vallen. In de wolk van belangen, activisten en bedrijven en hun connecties aan het Binnenhof wordt al minstens een jaar jaloers gekeken hoe president Emmanuel Macron in Frankrijk de rellen rond de gele hesjes heeft beteugeld. Macron had een soort parallel parlement ingesteld van burgers die suggesties mochten doen voor het klimaatbeleid. Zo kreeg hij de hesjes stil.

Dat klimaatberaad van Macron was een slimme zet. Macron plukte uit de ideeënbuis van zijn eigen klimaatparlement wat zaken die hem van pas kwamen, zoals het via een referendum in de Grondwet klimaatdoelstellingen vastleggen. Die route geeft de Franse president nog meer bevoegdheden dan hij toch al heeft en zo wordt bovendien het – toch al vrij onmachtige – Franse parlement opzichtig omzeild. Geen wonder dat de Assemblée tegensputterde. Ze begrepen best dat ze verder buitenspel werden gezet. Niet dat het veel hielp, maar toch.

Lobbyïsten hebben liever panels dan burgers

In Nederland verliep het anders. Hier kwamen uit de wolk van belanghebbenden en andere lobbyïsten een jaar geleden al de eerste ideeën om net als Macron 'klimaatpanels' of iets soortgelijks met burgers te doen. Om het ondemocratisch tot stand gekomen klimaatbeleid dat op steeds meer weerstand stuit een steuntje in de rug te geven. Clubs als Natuur en Milieu en Urgenda waren daar al vanaf het begin

bij betrokken.

Dergelijke lobby's zitten niet alleen aan bij de club van Nijpels of weten met succes de weg naar de rechter te vinden, maar wensten zich nu ook met de inrichting van de democratie te bemoeien. Lucas Bergkamp schreef daar al eerder, [zoals hier](#) heldere stukken over, hoe dat werkt. En dat met 'panels' onder het mom van meer democratie de democratie wordt uitgehold. Ruud Koole [schreef er vorige week](#) over, hoe niet alleen burgers steeds minder te vertellen hebben, maar ook hun volksvertegenwoordigers, zoals Kamerleden.

Panels? Fijn voor de machthebbers

De burgerpanels, of hoe ze ook genoemd mogen worden, zijn een middel van de macht, niet van de tegenmacht, om met CDA-Kamerlid Pieter Omtzigt te spreken. De paneldemocratie ondermijnt niet alleen de positie van de burger, maar schept een soort parallelle parlementaire nepdemocratie, die de echte parlementaire democratie verder ondermijnt.

Wie zou denken dat het panel-ideetje van Ed Nijpels wel snel van tafel zou worden geveegd heeft het mis. Het CDA-Kamerlid Agnes Mulder ondertekende begin oktober als eerste een motie (gesteund door de andere christelijke, dan wel linkse partijen), waarin het kabinet werd gevraagd om 'burgerparticipatie' door middel van 'burgerpanels' te onderzoeken, vooral om 'draagvlak' te vinden voor de RES-sen.

RES? Draagvlak voor de RES?

'RES' staat voor Regionale Energie Strategie en is een van bovenaf (de ministeries van EZK en BiZA) opgelegde truc om te doen of er op regionaal niveau inspraak zou bestaan over windmolens en zonneweiden. In werkelijkheid worden met name de gemeenteraden buitenspel gezet en is RES niets anders dan dat lokale autoriteiten de keus krijgen om windmolens bij u of bij de burens neer te zetten. Die RES-sen slagen er logischerwijs niet in om de weerstand tegen zonneweiden en windmolens te breken. En dus moeten de burgerpanels dat maar doen.

Bijzonder is dat Agnes Mulder (CDA) de leiding nam bij deze nepdemocratische manoeuvre, al was het maar omdat haar partij traditioneel beducht is voor democratisch geachte experimenten. Mulder is wel een voortdurende ijveraar voor het klimaatbeleid, zoals ook voor het gasverbod, terwijl haar vorige politiek leider,

Sybrand Buma, al in 2018 waarschuwde dat het klimaatbeleid wel eens tot net zulk volksoproer zou kunnen leiden als het immigratie in 2002 ten tijde van Pim Fortuyn.

Wat is er in het CDA gevaren?

De burgerpanels worden vooral gesteund door linksige ijveraars voor vergaand klimaatbeleid (GroenLinks, D66), wat de positie van het CDA nog pikanter maakt. Het CDA heeft overigens, nog opmerkelijker, een soort landelijk parallel parlement in het verkiezingsprogramma opgenomen. Vreemd, vreemd. [Paul Verburgt schreef daar](#) een verhelderend relaas over.

Enfin, zoals het steeds gaat met het klimaatbeleid, zijn er steeds Noord-Koreaanse meerderheden in de Tweede Kamer voor het Klimaatakkoord en de Klimaatwet: links, de regeringspartijen, de SGP, DENK, wat niet al. En zo kreeg ook de motie-Mulder voor de burgerpanels voor het Klimaat een ruime meerderheid. Dat het parlement met die burgerpanels een brevet van onvermogen toont en zichzelf als volksvertegenwoordiging in de voet schiet lijkt niemand te deren.

Op 25 januari kwam de nieuwe VVD-minister van Economische Zaken en Klimaat, Bas van 't Wout, met een brief aan de Kamer, waarin hij een commissie instelde die nog voor de verkiezingen van 17 maart moet uitzoeken hoe burgers door het volgende kabinet 'beter kunnen worden betrokken bij het klimaatbeleid' – door middel van 'burgerforums', met name.

De nieuwe 'onafhankelijke' commissie wordt geleid door Alex Brenninkmeijer (voorheen ombudsman) en is gevuld met wat je *usual suspects* zou kunnen noemen: bestuurskundigen, academische en andere klimaatactivisten en communicatiedeskundigen. Plus, heel opvallend, de directeur van de overheidsorganisatie die de RES – windmolens, zonnepanelen – er doorheen moet jassen. Het is overduidelijk dat de commissie-Brenninkmeijer niet zozeer de democratie, als wel het aan de man brengen dan wel het opdringen van het vigerende klimaatbeleid moet dienen.

Intrigerend is, dat de nieuwe minister ook meldt dat het 'Voortgangsoverleg Klimaatakkoord' – lees: Nijpels met zijn tafels vol lobbyïsten en activisten – 'het initiatief heeft genomen om een klankbordgroep in te richten met diverse deskundigen en betrokkenen die kunnen meedenken' met de commissie-Brenninkmeijer. Hoe onafhankelijk Brenninkmeijer ook heet te zijn, hij staat dus

quasi onder curatele van het Voortgangsoverleg van Nijpels, waar minister Van 't Wout trouwens weer 'eindverantwoordelijk' voor is. Hoe onafhankelijk!

Wie zitten er toch in Nijpels' klankbordgroep?

Het is dus ook nogal belangrijk te weten, wie er in die klankbordgroep uit de kring van Nijpels zitten, en zo een bevoorrechte positie hebben bij het inrichten van de nieuwe Nederlandse klimaatdemocratie. Welnu: de woordvoerder van de minister zegt dat Brenninkmeijer daar over gaat en dat de betrokkenen eerst gevraagd moet worden of dat wel geopenbaard mag worden.

Een geheime klankbordgroep, dus? En waarom gaat Brenninkmeijer over een klankbordgroep van Nijpels? Ik vroeg het aan de woordvoerder van Nijpels. Nee, daar gaat Nijpels niet over, zegt de woordvoerder van Nijpels. Daar gaat de minister (en dus diens woordvoerder) over – volgens de woordvoerder van Nijpels. Van kastje naar de muur, dus.

Gelukkig is er nog een clubje activisten dat zich 'Burgerberaad' noemt en dat zelf beweert gevraagd te zijn voor de klankbordgroep van Nijpels – overigens al ter voorbereiding van de commissie-Brenninkmeijer. Nu wordt het helemaal mooi: Nijpels en zijn klankbordgroep voeden de commissie-Brenninkmeijer dus niet alleen, Nijpels en zijn klankbordgroep staan aan de basis van de commissie-Brenninkmeijer, die de klimaatdemocratie – of wat daar voor doorgaat – voor de toekomst mag voorbereiden.

Voor de volledigheid: bij het ter perse gaan van *Wynia's Week* was noch minister Van 't Wout, noch Ed Nijpels, noch voorzitter Brenninkmeijer, noch het Burgerberaad bereid of in staat te vertellen wie er in de schimmige 'klankbordgroep' van Nijpels zit. Vooralsnog zullen we zelfs daar als burgers van Nederland weer naar moeten raden. Nota bene: zo wordt de democratie dus aangepast aan het klimaatbeleid.

Wynia's Week volgt het klimaatbeleid op de voet. Wilt u ook deze broodnodige journalistiek steunen? Wynia's Week is onafhankelijk en ongebonden en krijgt geen subsidie van overheden of bedrijven. [Doneren kan HIER.](#)